

ЄВРОПЕЙСЬКІ СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ ДЖЕРЕЛ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розкрито питання, пов'язані з правовою характеристикою європейських соціальних стандартів та напрямів їх впливу на розвиток новітньої моделі джерел права соціального забезпечення. Наголошено на особливостях формування соціальних стандартів європейською спільнотою. Відзначено ключову роль Європейської соціальної хартії (переглянутої) та Європейського кодексу соціального забезпечення у формуванні європейських соціальних стандартів. Підкреслено необхідність урахування європейських соціальних стандартів при формуванні системи джерел права соціального забезпечення, зокрема в процесі кодифікації законодавства в цій царині. Наголошено на основоположних тенденціях розвитку новітньої моделі джерел права соціального забезпечення.

Ключові слова: соціальна політика; соціальне забезпечення; європейські соціальні стандарти; Європейська соціальна хартія; Європейський кодекс соціального забезпечення; джерела права соціального забезпечення; законодавство про соціальне забезпечення.

Розбудова в Україні демократичної, соціальної та правової держави в умовах становлення основ громадянського суспільства, утвердження принципів верховенства права, пріоритетності прав і свобод людини щодо владних інституцій [1] засвідчує важливість організації, проведення ефективних соціальних реформ, формування новітніх підходів до правового регулювання відносин соціального забезпечення. Принагідно варто зазначити, що стратегія соціальних реформ має передбачати високий рівень соціальної захищеності особи, зокрема якість життя на основі ефективних і доступних соціальних стандартів, гарантій, формування дієвих, прозорих, чітких механізмів реалізації, гарантування, правової охорони права на соціальний захист, інших тісно пов'язаних із ним прав [2, с. 17–18]. При цьому серед основоположних пріоритетів соціальних реформ видається ключовим наближення їх до потреб та інтересів соціально вразливих категорій осіб, передусім осіб з інвалідністю, з огляду на міжнародні, зокрема європейські, соціальні стандарти. Адже за змістом Конституції України (ст. 9) чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Саме міжнародні договори відображають міжнародний (європейський) досвід та практику.

Як відомо, європейська модель соціального забезпечення (захисту) характеризується такими

рисами: сприяє розвитку інклюзивного суспільства; передбачає відповідальність суспільства та держави за ефективну соціальну політику; наявність ефективної та доступної системи соціальних прав; спрямована на формування високого рівня соціальних стандартів, гарантій, а також якості життя особи; достатність, дієвість, доступність організаційно-правових форм та видів соціального забезпечення (захисту); наявність ефективного та гнучкого правового регулювання у сфері соціального забезпечення (захисту).

Закономірно, що декларована стратегія розвитку України на входження до європейського співтовариства засвідчує очевидну необхідність урахування досвіду та практики держав-членів ЄС у європейській моделі соціального забезпечення. Зокрема, по-перше, Україна розвиває міжнародно-договірні правовідносини з державами-членами ЄС [3–6], а отже, має виконувати відповідні зобов'язання, зокрема щодо гармонізації законодавства України та ЄС з питань соціального забезпечення; по-друге, упродовж останніх років Україна ствердно означила європейський вектор розвитку національного законодавства [7]; по-третє, держави-члени ЄС мають значний конструктивний досвід розвитку соціального забезпечення, високі соціальні стандарти та гарантії, які спрямовані на забезпечення належного рівня та якості життя; по-четверте, законодавство про соціальне забезпечення у ЄС є кодифікованим та таким, що мотивує окремі

держави розвивати дієві механізми реалізації та гарантування окремих соціальних прав.

Метою наукової статті є науково-теоретичне дослідження європейських соціальних стандартів через призму розвитку новітньої моделі джерел соціального забезпечення в умовах сьогодення. У юридичній літературі зазначено проблематику частково розглянуто в працях таких учених-юристів, як: В. М. Андрійів, Н. Б. Болотіна, С. Я. Вавженчук, В. С. Венедіктов, С. В. Венедіктов, С. В. Вишновецька, Т. З. Герасимів, І. В. Зуб, І. П. Жигалкін, М. І. Іншин, В. Л. Костюк, С. С. Лукаш, А. Р. Мацюк, В. П. Мельник, П. Д. Пилипенко, С. В. Попов, С. М. Прилипко, О. І. Процевський, С. М. Синчук, Б. І. Сташків, О. В. Тищенко, Н. М. Хуторян, Г. І. Чанишева, М. М. Шумило, Л. П. Шумна, В. І. Щербина, О. М. Ярошенко та ін. Слід зауважити, що складний процес організації та проведення в Україні соціальних реформ, посилення ефективності, доступності та інклюзивності соціальних прав, утвердження сучасної системи джерел соціального забезпечення потребує належного дослідження, оцінки та врахування європейського досвіду та практики. У цьому контексті на особливу увагу заслуговують європейські соціальні стандарти, які покликані бути відповідними орієнтирами з позиції формування новітньої моделі джерел права соціального забезпечення.

Насамперед, слід зазначити, що за своєю суттю європейські соціальні стандарти як частина відповідних міжнародних стандартів відображають досвід та практику держав-членів європейської спільноти у сфері соціального забезпечення (захисту). Слід вказати, що в правовій доктрині немає єдиних підходів до міжнародних соціальних стандартів та їх розуміння. Термін «стандарт» означає зразок, еталон, модель тощо. За змістом чинного законодавства державні соціальні стандарти – встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій [8]. Професор Н. Б. Болотіна, досліджуючи міжнародні соціальні стандарти, наголошує на тому, що вони відображають: 1) міжнародне правове регулювання відносин у сфері соціального захисту; 2) стандарти ООН у сфері соціального захисту; 3) конвенції МОП у сфері соціального захисту; 4) європейські міжнародні стандарти в галузі соціального захисту [9, с. 100–105]. С. І. Запара наголошує, що міжнародний соціальний стандарт – це впорядкована система універсальних міжнародних норм та принципів, розроблених

на основі взаємних угод між державами щодо питань, пов'язаних зі створенням економічного, політичного, соціального, культурного і правового середовища, яке б дозволило людям досягати соціального розвитку [10]. Разом із тим, М. М. Шумило наголошує на тому, що міжнародні стандарти у сфері соціального захисту варто розуміти як соціальний мінімум, що встановлений міжнародними нормативно-правовими актами та є обов'язковим для країн-підписантів, наявність якого дає рівну можливість непрацездатним особам реалізовувати свої права та свободи в повному обсязі [11, с. 243–244]. Також у юридичній літературі наголошено, що міжнародні соціальні стандарти слід розглядати в широкому та вузькому значеннях. У широкому розумінні міжнародні соціальні стандарти – це сукупність означених та упорядкованих міжнародною спільнотою норм та положень концептуального характеру з широкого кола соціальних питань. У вузькому значенні міжнародні соціальні стандарти – це сукупність визначених на підставі міжнародно-правових актів фундаментальних соціальних прав людини [12, с. 204].

З огляду на зміст цих та інших доктринальних підходів справедливим буде наголосити, що європейські соціальні стандарти є основоположним та фундаментальним видом міжнародних соціальних стандартів, які формуються під впливом нормотворчих повноважень уповноважених інституцій. Насамперед йдеться про міжнародно-правові акти, ухвалені державами-членами Ради Європи та ЄС. Тому європейські соціальні стандарти варто розглядати в широкому та вузькому значеннях. У широкому значенні європейські соціальні стандарти – це сукупність норм, положень і стандартів концептуального характеру, які містяться в міжнародно-правових актах, ухвалених уповноваженими європейськими інституціями, та спрямовані на розвиток ефективної моделі соціального забезпечення (захисту). У вузькому значенні європейські соціальні стандарти – це сукупність визнаних та закріплених відповідно до основоположних європейських міжнародно-правових актів соціальних прав людини. Основними ознаками європейських соціальних стандартів є такі: 1) вони є результатом нормотворчої діяльності уповноважених європейських інституцій (Рада Європи, ЄС); 2) закріплені в міжнародно-правових актах Ради Європи та ЄС; 3) містять систему норм, положень, стандартів з питань соціального забезпечення; 4) містять систему основоположних соціальних прав; 5) є правовим базисом розвитку

соціального законодавства окремих держав-учасниць Ради Європи та ЄС; 6) є правовим базисом формування новітньої системи джерел європейського права соціального забезпечення.

Варто підкреслити, що особливого значення набувають європейські соціальні стандарти в умовах формування в Україні новітньої моделі джерел права соціального забезпечення. З правового погляду, джерела права соціального забезпечення включають зовнішні форми вираження та закріплення норм права, які спрямовані на ефективне правове регулювання відносин соціального забезпечення. Водночас правове регулювання відносин соціального забезпечення залишається вразливим та неефективним з огляду на таке: неефективність декларованих соціальних реформ; відсутність єдиної стратегії розвитку та удосконалення джерел права соціального забезпечення і, зокрема, розвитку законодавства про соціальне забезпечення; відсутність чітких механізмів ратифікації та імплементації основоположних міжнародних договорів про соціальне забезпечення; наявність архаїчного, неузгодженого та суперечливого законодавства про соціальне забезпечення; відсутність ефективної системи соціальних стандартів та гарантій; неефективність та повною мірою недоступність права на соціальний захист та інших пов'язаних із ним прав; неефективність нагляду та контролю у сфері соціального забезпечення.

Найбільш системні та фундаментальні європейські соціальні стандарти визначені на підставі норм Європейської соціальної хартії переглянутої (далі – ЄСХп) та Європейського кодексу соціального забезпечення (далі – ЄКСЗ).

Доречно підкреслити, що свого часу держави-члени Ради Європи ухвалили Європейську соціальну хартію (18.10.1961 р.) [13] як складову формування ефективної європейської соціальної політики. У Преамбулі до цієї Хартії зазначено, що держави-учасниці «домовилися забезпечити своєму населенню громадянські та політичні права і свободи, визначені в цих документах, враховуючи, що здійснення соціальних прав повинно бути забезпечене без будь-якої дискримінації за ознакою раси, кольору шкіри, статі, віросповідання, політичних переконань, національної належності чи соціального походження, сповнені рішучості спільно зробити все можливе для підвищення життєвого рівня та поліпшення соціальної забезпеченості як міського, так і сільського населення шляхом використання відповідних установ і здійснення відповідних заходів». Водночас, ураховуючи необхідність посилення

ефективності соціальної політики, поглиблення європейської соціальної інтеграції, держави-члени Ради Європи переглянули Європейську соціальну хартію (03.05.1996 р.) [14; 15].

За своєю суттю ЄСХп має низку принципових змістових особливостей, пов'язаних із закріпленням основоположних соціальних прав людини, гарантій їх здійснення через призму міжнародних (європейських) зобов'язань держав-учасниць, зокрема: право на охорону здоров'я (ст. 11); право на соціальне забезпечення (ст. 12), що включає низку зобов'язань Сторін (наприклад, започаткувати систему соціального забезпечення або підтримувати її функціонування, підтримувати систему соціального забезпечення на задовільному рівні, принаймні на такому, який дорівнює рівню, необхідному для ратифікації ЄКСЗ, а також докладати зусиль для поступового піднесення системи соціального забезпечення на більш високий рівень тощо); право на соціальну та медичну допомогу (ст. 13); право на користування послугами соціальних служб (ст. 14); право осіб з інвалідністю на самостійність, соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства (ст. 15); право сім'ї на соціальний, правовий та економічний захист (ст. 16); право дітей та підлітків на соціальний, правовий та економічний захист (ст. 17); право осіб похилого віку на соціальний захист (ст. 23); право на захист від бідності та соціального відчуження (ст. 30) тощо. Можна погодитися з позицією М. М. Феськова, який зазначає, що при здійсненні адаптації державам, зокрема й Україні, слід враховувати особливості юридичної оцінювальної діяльності органів Ради Європи щодо звітів держав про рівень дотримання Хартії. Норми Хартії містять імперативні і диспозитивні юридичні норми. До особливостей останніх належить надання можливостей Договірним Сторонам самостійно встановлювати зміст обов'язків диспозитивного характеру залежно від наявних економічних та соціальних умов, головним показником дотримання зобов'язань державою виступає загальна тенденція відповідності поставленій меті і постійне підвищення гарантій. Другою особливістю реалізації диспозитивних норм Хартії є необхідність обов'язкового вивчення та врахування тлумачень таких положень спеціальним органом Ради Європи – Європейським комітетом з соціальних прав – Комітетом незалежних експертів, оскільки переважна більшість висновків цього органу врешті формалізується у вигляді рекомендацій та попереджень Комітету міністрів Ради Європи [16, с. 8–9].

З огляду на зазначене ЄСХп є важливим джерелом права соціального забезпечення, ураховуючи такі основні особливості: систематизує та закріплює досвід та практику держав-членів Ради Європи у сфері соціального забезпечення; є джерелом європейського права соціального забезпечення; є частиною національного законодавства про соціальне забезпечення; включає норми, які містять основоположні соціальні права, які за своєю суттю є соціальними стандартами; закладає міжнародно-правове підґрунтя для розвитку внутрішнього законодавства про соціальне забезпечення; потребує належної імплементації при формуванні та удосконаленні внутрішнього законодавства про соціальне забезпечення; включає механізми моніторингу, нагляду та контролю щодо виконання нашою державою європейських соціальних зобов'язань.

Доречно також наголосити, що держави-члени Ради Європи ще в середині минулого сторіччя також ухвалили Європейський кодекс соціального забезпечення (16.04.1964 р.), який було переглянуто 06.11.1990 р. [17; 18; 19, с. 535–540].

Принагідно варто зазначити, що Україна підписала ЄКСЗ, що засвідчує неухильну позицію України щодо дотримання засад демократії, верховенства права, прав людини, розвитку соціального забезпечення на засадах соціальної справедливості, з огляду на зміст Європейської соціальної хартії (переглянутої) та Європейського кодексу соціального забезпечення [20]. Варто підтримати позицію професора О. М. Ярошенка, який справедливо наголошує на тому, що ЄКСЗ означив такі види соціального забезпечення, як медична допомога, відшкодування з тимчасової непрацездатності, з безробіття, пенсії по старості, допомоги сімейні, у зв'язку з вагітністю й пологами, пенсії по інвалідності й у разі втрати годувальника. При цьому Кодекс гарантує захищеним особам допомогу у зв'язку зі станом здоров'я, що вимагає медичної допомоги профілактичного чи лікувального характеру, а також з метою підтримання, відновлення чи поліпшення здоров'я захищеної особи та її спроможності працювати й задовольняти свої особисті потреби. Також Кодексом передбачено, що допомога сім'ям із дітьми включає: а) періодичну грошову виплату, що надається будь-якій захищеній особі, що задовольняє визначеному строку набуття права на неї; б) забезпечення дітям належного харчування, одягу, житла, відпочинку або домашньої допомоги [21, с. 99].

У юридичній літературі зазначено такі особливості ЄКСЗ: містить загальні засади та принципи соціального забезпечення; визначає загальний перелік видів соціального забезпечення та умов їх надання відповідним правомочним особам; визначає базову систему європейських соціальних стандартів; стимулює держави, його учасниці, розвивати відповідні внутрішні моделі соціального забезпечення, ураховуючи національні особливості соціально-економічного розвитку. За таких обставин подальша процедура ухвалення ЄКСЗ вимагатиме від України розбудови внутрішньої системи джерел права соціального законодавства і, насамперед, відповідного законодавства [19, с. 535–440].

Ураховуючи зазначене, основними тенденціями формування сучасної системи джерел права соціального забезпечення через призму європейських соціальних стандартів є такі: 1) розробка та запровадження Національної стратегії соціальних реформ та розвитку законодавства про соціальне забезпечення; 2) формування Національної концепції імплементації європейських соціальних стандартів; 3) запровадження європейської та наукової соціально-правової експертизи проектів нормативно-правових актів про соціальне забезпечення; 4) посилення ефективності та доступності механізмів реалізації, гарантування, правової охорони права на соціальний захист (соціальне забезпечення), інших тісно пов'язаних із ним прав; 5) розробка та утвердження дієвої системи соціальних стандартів та соціальних гарантій; 6) розробка, суспільне обговорення, громадські експертизи проекту Кодексу про соціальне забезпечення на основі міжнародних та європейських соціальних стандартів, досягнень провідних шкіл соціального права; 7) гармонізація державного управління з питань соціальної політики; 8) посилення інституційної взаємодії уповноважених органів державної влади, інститутів громадянського суспільства з питань ухвалення та дотримання Кодексу про соціальне забезпечення; 9) забезпечення механізмів ухвалення актів внутрішнього законодавства виключно на основі кодифікованого закону про соціальне забезпечення (Кодексу про соціальне забезпечення); 10) запровадження постійного моніторингу дотримання законодавства про соціальне забезпечення; 11) запровадження публічної звітності уповноважених владних інституцій щодо дотримання соціальних прав.

Список використаної літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Іншин М. І. Соціальна держава: сутність і перспективи / М. І. Іншин, Д. І. Сіроха // Актуальні проблеми соціального права : збірник матеріалів учасників всеукраїнських соціальних програм (заходів) ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій» у 2014 р. / за заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка, В. О. Попелюшка. – Київ : ПВГОІ «ІРСТ Україна», 2015. – С. 17–21.
3. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами : Угода від 14.06.1994 р. [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Електронні дані. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/998_012. – Назва з екрана.
4. Про ратифікацію Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами : Закон України від 10 листопада 1994 року № 237/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 46. – Ст. 415.
5. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угода від 27.06.2014 р. [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Електронні дані. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/pagan2820#n2820. – Назва з екрана.
6. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 40. – Ст. 2021.
7. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України 18 березня 2004 року № 1629-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 29. – Ст. 367.
8. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 5 жовтня 2000 року № 2017-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 48. – Ст. 409.
9. Болотіна Н. Б. Право людини на соціальний захист в Україні / Н. Б. Болотіна. – Київ : Знання, 2010. – 107 с.
10. Запара С. І. До питання про сутність міжнародного соціального стандарту / С. І. Запара // Актуальні проблеми регулювання відносин у сфері праці і соціального забезпечення : тези доп. та наук. повідом. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. – Харків : Кросроуд, 2011. – С. 540.
11. Шумило М. М. Міжнародні стандарти в сфері соціального захисту / М. М. Шумило // Університетські наукові записки. – 2012. – № 3. – С. 243–249.
12. Костюк В. Л. Міжнародні стандарти прав осіб з інвалідністю в умовах правової, соціальної держави: теоретико-правовий аспект / В. Л. Костюк // Актуальні проблеми соціального права в Україні : зб. наук. праць / за ред. М. І. Іншина, В. І. Щербини, С. Я. Вавженчука ; відп. ред. І. С. Сахарук. – Харків : Юрайт, 2017. – С. 119–215.
13. Європейська соціальна хартія : Хартія Ради Європи від 18.10.1961 р. [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Електронні дані. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_300/print1518091139482732. – Назва з екрана.
14. Європейська соціальна хартія (переглянута) : Хартія Ради Європи від 03.05.1996 р. [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Електронні дані. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_062. – Назва з екрана.
15. Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої) : Закон України від 14 вересня 2006 року № 137-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 43. – Ст. 418.
16. Феськов М. М. Європейська соціальна хартія (переглянута) і трудове законодавство України: питання адаптації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / М. М. Феськов ; Нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2002. – 19 с.
17. Європейський кодекс соціального забезпечення : Кодекс Ради Європи від 16.04.1964 р. [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Електронні дані. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_329. – Назва з екрана.
18. Європейський кодекс соціального забезпечення : Кодекс Ради Європи від 06.11.1990 р. [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Електронні дані. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_329. – Назва з екрана.
19. Костюк В. Л. Європейський кодекс соціального забезпечення у контексті новітньої моделі джерел права: проблеми та тенденції / В. Л. Костюк, О. Я. Мельник // Традиції та новизни юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2017 р.) : у 2 т. Т. 1 / відп. ред. Г. О. Ульянова. – Одеса : Гельветика, 2017. – С. 535–540.
20. Павло Розенко від імені України підписав Європейський кодекс соціального забезпечення [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=249475569. – Назва з екрана.
21. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / О. М. Ярошенко, Г. О. Барабаш, Н. М. Вапнярчук та ін. ; за ред. О. М. Ярошенка. – 4-те вид., допов. – Харків : Право, 2015. – 458 с.

Viktor Kostiuk

EUROPEAN SOCIAL STANDARDS IN THE CONTEXT OF A MODERN MODEL OF SOURCES OF SOCIAL SECURITY LAW: A SCIENTIFIC AND THEORETICAL ASPECT

The article reveals the issues related to the legal characteristic of European social standards and their impact on the development of the latest model of sources of social security law. It is noted that the European model of social security (protection) is characterized by such features as promoting the development of an inclusive society; implying the responsibility of society and the state for effective social policy; availability of an effective and accessible system of social rights; aiming at forming a high level of social standards, guarantees, as well as the quality of life of a person; sufficiency, efficiency, accessibility of organizational forms and types of social security (protection); availability of effective and flexible legal regulation in the field of social security (protection).

The emphasis is on the fact that European social standards should be considered broadly and narrowly. Broadly speaking, European social standards are a set of norms, provisions, and standards of a conceptual

nature, contained in international legal acts approved by authorized European institutions and aimed at developing an effective model of social security (protection). In the narrow sense, European social standards are a set of recognized and enshrined in accordance with international legal acts adopted by authorized European institutions of social human rights. The basic features of European social standards are the following: they are the result of the normative activity of authorized European institutions (the Council of Europe, the EU); enshrined in international legal acts of the Council of Europe and the EU; include a system of rules, regulations, and standards for social security; include a system of fundamental social rights; act as a legal basis for the development of social legislation of individual member states of the Council of Europe and the EU; act as a legal basis for the formation of a new system of sources of social security law.

The key role of the European Social Charter (revised) and the European Code of Social Security in shaping European social standards is noted, with emphasizing the need to take into account European social standards when formulating a system of sources of social security law, and in particular, in the process of codification of legislation in this area. The basic trends of development of the latest model of sources of social security law are emphasized.

It is concluded that the main tendencies of the formation of a modern system of sources of social security law through the prism of European social standards are the following: development and implementation of the National Strategy for Social Reforms and Development of the Law on Social Security; formation of the National Concept for the Implementation of European Social Standards; introduction of the European and scientific socio-legal expertise of draft legal acts on social security; enhancing the effectiveness and accessibility of implementation mechanisms, guaranteeing the legal protection of the right for social protection (social security), and other closely related rights; development and establishment of an effective system of social standards and social guarantees; development, public discussion, and public examination of the draft Social Security Code on the basis of international and European social standards and achievements of leading social law schools; harmonization of state administration on the social policy issues; strengthening of institutional interaction of authorized public authorities, civil society institutions on the issues of adoption and observance of the Code of Social Security; provision of mechanisms for the adoption of acts of domestic law solely on the basis of the codified law on social security (Code of Social Security); implementation of continuous monitoring of compliance with the legislation on social security; introduction of public accountability of authorized power institutions regarding observance of social rights.

Keywords: social policy; social welfare; European social standards; European Social Charter; European Code of Social Security; sources of social security law; legislation on social security.

Матеріал надійшов 05.05.2018